

Vēlino klīnisko rezultātu izvērtējums pacientiem, kuriem veikta primāra ceļa locītavas endoprotezēšana ar *J & J Sigma* cementējamu endoprotēzi

*Pēteris Studers*¹, *Matīss Zolmanis*², *Andris Džeriņš*¹,
*Reinis Skujiņš*³, *Zane Saleniece*⁴

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Traumatoloģijas un ortopēdijas
starpkatedru laboratorija, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Rezidentūras daļa, Latvija

³ Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija

⁴ Latvijas Universitāte, Medicīnas fakultāte

Ievads. Ceļa locītavas endoprotezēšanu Latvijā veic kopš 1990. gadu beigām, un ar katru gadu veikto operāciju skaits palielinās, Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcā sasniedzot 698 operācijas 2009. gadā. Protezēšanas rezultāti galvenokārt ir atkarīgi no ķirurga, pacienta, operatīvās tehnikas un izmantotās endoprotēzes veida. *Sigma* ceļa protēze ir 1984. gadā izveidotā *P.F.C.* modeļa jauninājums, ko var implantēt ar vairākām ķirurģiskajām tehnikām un lietot pacientiem ar dažādām ceļa locītavas patoloģijām (deģeneratīvām, reimatoloģiskām u. c.). Visbiežāk izmantotās postoperatīvo iznākumu vērtēšanas sistēmas ir *Knee Score*, *Knee Society Score* un *WOMAC* skalas, bet pirmās divas sniedz visdetalizētāko informāciju par rezultātu dinamiku un ir savā starpā salīdzināmas.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot ceļu endoprotezēšanas operāciju ar *J & J Sigma* cementējamu endoprotēzi vēlīnos klīniskos rezultātus (pēc četriem gadiem), kuras veicis viens ķirurgs ar mediālo parapatellāro pieeju. Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcas Endoprotezēšanas reģistrā tika atlasīti 56 pacienti, kuriem veikta primāra totāla ceļa locītavas endoprotezēšana 2012. gadā ar *J & J Sigma* endoprotēzi. Uz atkārtotu vizīti ieradās 28 pacienti, kuriem tika veikta objektīva ceļa locītavas klīniskā izmeklēšana, noskaidrotas subjektīvās sūdzības un funkcionēšanas spēja pēc *Knee Score* un *Knee Society Score*. Datu analīze tika veikta *SPSS Statistics* programmā.

Rezultāti. Vidējais pacientu vecums ir $66,96 \pm SD 7,90$ gadi. Pētījumā piedalījās 23 (82%) sievietes un pieci (18%) vīrieši. Ceļa patoloģijas diagnoze 27 (96,4%) gadījumos bija osteoartrīts un vienā (3,6%) gadījumā reimatoīdais artrīts. Sāpju līmenis postoperatīvi samazinājās 26 pacientiem, savukārt vienam pacientam tas palika nemainīgs un vienam palielinājās; 17 pacientiem fleksijas kontraktūras vērtējums uzlabojās, četriem pasliktinājās un septiņiem neizmainījās, savukārt 23 gadījumos ekstensijas vērtējums uzlabojās, divos gadījumos pasliktinājās un trijos nemainījās; septiņiem pacientiem iešanas vērtējums uzlabojās, 18 pacientiem nemainījās un trijiem pacientiem samazinājās; 27 pacientiem *Knee Score* vērtējums uzlabojās un vienam pacientam samazinājās (pirms operācijas vidēji $38,43$ punkti $\pm SD 11,14$ (16–60) un apsekošanas brīdī vidēji $83,50 \pm SD 20,05$ (28–100)). Vidējais uzlabojums pēc *Knee Score* ir $45,07 \pm SD 20,24$ (1–75). Pēc *Knee Function Score* 19 pacientiem vērtējums uzlabojās, pieciem pacientiem samazinājās un četriem neizmainījās (pirms operācijas vidēji $50,54$ punkti $\pm SD 10,12$ (20–40) un apsekošanas brīdī vidēji $93,57 \pm SD 7,18$ (0–100)). Vidējais uzlabojums pēc *Knee Function Score* ir $19,11 \pm SD 26,77$ (55–60).

Secinājumi.

1. Vērojamas uzskatāmas atšķirības pirms un pēc operācijas *Knee Score* un *Knee Function Score* skalu rezultātos.
2. Ceļa locītavas endoprotezēšana uzlabo pacienta funkcionālostāvokli.
3. Iespējams, uzlabojot un pilnveidojot ķirurģisko tehniku un pēcoperācijas aprūpi, pacientu funkcionālais rezultāts būtu vēl labāks.